

hariduskomisjon	
majanduskomisjon	JK
kultuuri- ja spordikomisjon	
kogukonnakomisjon	
revisjonikomisjon	
sotsiaal- ja heaolukomisjon	
eestseisus	X

PÕLTSAMAA VALLAVOLIKOGU

O T S U S

Põltsamaa

10.12.2025 nr 1-4.2/2025/372

Arvamuse andmine Sopimetsa IV lubjakivikarjääri keskkonnakaitseloa taotluse menetlusele lisaandmete esitamise kohta

Asjaolud ja menetluse käik

Jõgeva maakonna Põltsamaa valla Nurga küla territooriumil asub kohaliku tähtsusega Sopimetsa lubjakivimaardla (registrikaardi nr 786, maardla kood MRD0000754). Maardlate registri andmetel on maavaraks ehituslubjakivi ning põhimaavara kasutamisetarve on ehituslubjakivi ehituskiviks ja -killustikuks. Kaasneva maavara kasutamisetarve on ehitusdolokivi ehituskiviks ja killustiku valmistamiseks.

Keskkonnaameti menetluses on AS TREV-2 Grupp 21.01.2025 Sopimetsa IV lubjakivikarjääri keskkonnaloa taotlus. Menetluse raames viidi läbi keskkonnamõjude hindamine (edaspidi KMH), mille tulemusena tunnistati 30.10.2024 Keskkonnaameti kirjaga nr 6- 3/24/10012-13 Sopimetsa IV lubjakivikarjääri keskkonnaloa taotluse keskkonnamõju hindamise aruanne nõuetele vastavaks. Tulenevalt KMH tulemusest esitas taotleja Keskkonnaametile 21.01.2025 täiendatud taotluse. Tuginedes maapõueseaduse (edaspidi MaaPS) § 49 lõikele 6 saatis Keskkonnaamet Sopimetsa IV lubjakivikarjääri kaevandamisloa täiendatud taotluse kohalikule omavalitsuse üksusele kirjaliku arvamuse saamiseks taotletava kaevandamiskoha osas.

Põltsamaa Vallavolikogu (edaspidi volikogu) ei nõustunud 19.08.2025 otsusega nr 1-3/2025/46 Sopimetsa IV lubjakivikarjääri keskkonnaloa taotlusega esitatud kujul. Keskkonnaamet edastas volikogu otsuse nr 1-3/2025/46 taotlejale 08.09.2025 kirjaga nr DM-120217-23 ning küsis seisukohta menetluse jätkamise osas.

Taotleja on vastanud 10.09.2025 kirjas nr T800-1/291-1, et soovib viia läbi täiendavad vee- ja karstisüsteemide uuringud.

Keskkonnaamet nõustus 15.10.2025 kirjas nr DM-120217-25 menetluse pikendamisega täiendavate uuringute teostamise eesmärgil.

AS-i TREV-2 Grupp taotlusega mittenõustumise kaalutluse põhiargument oli volikogul järgmine:

Kuna Sopimetsa IV lubjakivikarjääri keskkonnaloa taotluse kohaselt on kavandatud maavaravaru väljamine veetasel alandamata, ei ole seetõttu peetud vajalikuks analüüsida veetaseme alandamise või karjäärivee ärajuhtimisega seotud alternatiive. Samuti ei ole analüüsitud põhjavee muudel hüdrogeoloogilistel põhjustel alanemisest tingitud ohtusid ja mõjusid keskkonnale elanikkonnale ja olemasolevatele karjääridele. Põltsamaa Vallavolikogule on selgusetu, kuidas KMH arvutused, leevendusmeetmed ja seiremeetmed peavad paika stsenaariumi korral, kui veealune kaevandamine nurjub karjääris oleva vee karstide tõttu kadumise korral.

Lisaks on otsuses välja toodud asjaolu, et volikogu näeb siiski kaevanduse rajamise perspektiivi antud asukohas olemasolevate kaevanduste ammendumisel ja arvestades riskina võimalust, et veealune kaevandamine ei õnnestu võimalike hüdrogeoloogiliste tingimuste tõttu.

Oma vastuskirjas on AS TREV-2 Grupp selgitanud, et olles tutvunud volikogu seisukohaga seoses Sopimetsa IV lubjakivikarjääri keskkonnaloa taotlusega ning vastuseks Keskkonnaametile, soovib AS TREV-2 Grupp anda omapoolsed selgitused volikogu tähelepanekutele. Samuti soovitakse rõhutada, et AS TREV-2 Grupp hinnangul on volikogu keeldumine tingimuslik ning välja toodud probleemid ületatavad, mistõttu on võimalik menetlusega jätkata. Ressursimahuka riigi huvi menetluse algatamine ei oleks eeltoodud arvestades otstarbekas ega põhjendatud.

AS TREV-2 Grupp on volikogu otsusega nõustudes selgitanud järgmist:

1. Ettevõtte arvestab, et täiendavaks meetmeks saab olla kas veermiku pesu enne karjäärist väljasõitu või muu alternatiiv. Mistahes alternatiivi kasutamise edukaks eelduseks on vähemalt 100 m pikkune asfalteeritud teelõik. AS TREV-2 Grupp kinnitas, et arvestab sellega ning eeldab, et tegemist ei ole asjaoluga, mis mõjutaks esitatud taotluse lahendamist.
2. Volikogu otsuses kajastatud varustuskindluse teemale on AS TREV-2 Grupp andnud järgneva selgituse: „TREV-2 on teadlikult otsinud maapõuest kõrgemargilist lubjakivi ja taotleb kaevandamisluba Sopimetsa IV lubjakivikarjääri mäeeraldisel, et tagada ettevõtte asfaltbetoonitehastele stabiilne ja kvaliteetne täitematerjali toormebaas. Senine praktika kõrgemargilise toorme saamiseks on olnud ebastabiilne nii mahu kui kvaliteedi poolest. Uuringud on näidanud, et Sopimetsa IV lubjakivikarjääris leiduv lubjakivi vastab nendele kvaliteedinõuetele, mis on vajalikud Tartu asfaltbetoonitehase jaoks ja selle eelduseks ongi kõrgemargiline lubjakivi, millest saab toota vajalikke killustiktooteid asfaltbetooni ja põhimaanteede nõudlikematesse kihtidesse. Karjääris leiduv varu võimaldab katta kogu tehase killustikuvajaduse ning täita riigi plaane ehitada põhimaanteed neljarealisteks. Praegused varustusallikad ei taga stabiilset kvaliteeti ega kogust. Otisaare karjääris esineb oluline hinnasurve ja tarnete ebakindlus, Sopimetsa olemasolevad karjäärid pakuvad madalama margiga lubjakivi. Muudes piirkonna karjäärides puudub asfaltbetoonitehasele sobiv toore. See seab ohtu riigiteede ehituseks vajaliku kvaliteetse asfaltbetooni tootmise. Sopimetsa IV karjäär võimaldab toota kõik vajalikud fraktsioonid ettevõtte sees, tagades ühtlase kvaliteedi ja paindlikkuse tootmises. See on oluline, kuna asfaldi retsept sõltub täpsest sõelkõverast, mida välised tootjad ei suuda alati pakkuda. Oma ressursi kasutamine võimaldab optimeerida

tootmist vastavalt tehase vajadustele. Lisaks Tartu tehasele varustab TREV-2 ka kahte mobiilset asfaltbetoonitehast, mis vajavad lühikese aja jooksul suuri koguseid. Strateegiliselt paiknev oma karjäär võimaldab tagada vajaliku materjali kvaliteedi, koguse ja hinna, mis on kriitiline suurte taristuprojektide elluviimisel. Ettevõtte panustab kaevandamisjäätmete väärimisele ja täiustab pidevalt tehnoloogiaid, et suurendada paeliiva savipuhust ja vähendada jäätmekoguseid. Seega Sopimetsa IV lubjakivikarjäär tagab TREV-2le varustuskindluse, tootmise paindlikkuse ja võimaluse täita riiklikke ehitusprojekte õigeaegselt ning konkurentsivõimelise hinnaga. See on ettevõtte pikaajalise strateegia seisukohalt hädavajalik.“.

Samuti juhib AS TREV-2 Grupp tähelepanu Riigikohtu seisukohtadele, mille kohaselt maavarade uurimise ja kaevandamise üle lõplike otsuste tegemine ei ole mitte kohaliku omavalitsuse (edaspidi KOV), vaid riigielu küsimus. Maavarade säästlikku kasutamist kavandades tuleb lähtuda üleriigilisest perspektiivist ja huvist. Üksikul omavalitsusüksusel ei ole ülevaadet maavarade levikust ning nende uurimise ja kaevandamise üksikasjadest (vt 30.09.2009 lahendi nr 3-4-1-9-09, p 25). KOV ei saa niisiis langetada lõplikku otsust selle kohta, kas varustuskindlus piirkonnas on tagatud või mitte. See otsus on Vabariigi Valitsuse pädevuses. Varustuskindluse tagatus on üks asjaoludest, mis võib kinnitada riigi ülekaaluka huvi esinemist konkreetset juhul (MaaPS § 55 lg 4). Eeltoodud arvestades on volikogu otsuses toodud varustuskindlust ning maavarade säästlikku ning otstarbekat kasutust puudutavad seisukohad asjakohased. Samuti on oletuslik volikogu poolt välja toodud arutluskäik seonduvalt lähipiirkonna karjääridega, millele AS TREV-2 Grupp vastus loodetavasti vastused annab. AS TREV-2 Grupp eeldab, et varustuskindlust puudutavas osas ei ole käesoleval juhul tegemist asjaoluga, mis mõjutaks esitatud taotluse lahendamist.

3. Eeldusel, et ka Keskkonnaamet peab seda põhjendatuks, on AS TREV-2 Grupp valmis volikogu poolt välja toodud riskide maandamiseks tellima eksperthinnangu, mis selgitaks leevendusmeetmeid ja seiremeetmeid olukorras, kui karsti tõttu vesi kaob ja veealune kaevandamine nurjub. Nimetatud eksperthinnangu tarbeks on aga vaja täpset lähteülesannet vältimaks olukorda, kus valminud töö ei vasta probleemi esiletõstja küsimustele. Lähteülesande täpseks sõnastamiseks palub AS TREV-2 Grupp volikogu ja Keskkonnaameti abi.

Keskkonnaamet edastas 15.10.2025 kirjaga nr DM-120217-25 „Sopimetsa IV lubjakivikarjääri menetluses lisaandmete esitamise kooskõlastamine“ (registreeritud Põltsamaa Vallavalitsuse dokumendiregistris nr 6-2/2025/611-6) vastava lähteülesande Põltsamaa vallale, paludes arvamust, kas esitatud kujul üles ehitatud eksperthinnang võiks olla aluseks volikogu 19.08.2025 otsuse nr 1-3/2025/46 ümbervaatamiseks.

Vallavolikogu seisukoht

Volikogu nõustub AS TREV-2 Grupp hinnanguga, et keeldumine on tingimuslik ning välja toodud probleemid ületatavad, mistõttu peab võimalikuks kaevandamisloa menetlusega jätkamist.

1. Volikogu nõustub selgitusega, et vajadusel veermiku pesu enne väljasõitu koos lõigu asfalteerimisega on piisav leevendusmeede ega mõjuta taotluse lahendamist.

2. Volikogu nõustub ka AS TREV-2 Grupp selgitusega, et üksikul omavalitsusüksusel ei ole ülevaadet maavarade üleriigilisest levikust ning nende uurimise ja kaevandamise üksikasjadest. KOV ei saa langetada lõplikku otsust selle kohta, kas varustuskindlus piirkonnas on tagatud või mitte. Riigikohus on 29.06.2020 otsuse nr 3-20-1247/27 punktis 31 selgitanud, et üksikul omavalitsusüksusel ei ole ülevaadet maavarade levikust ning nende uurimise ja kaevandamise üksikasjadest, mistõttu KOV ei saa langetada lõplikku otsust selle kohta, kas varustuskindlus piirkonnas on tagatud või mitte, kuid „KOV-l pole siiski keelatud viia ennast ajakohaste ja usaldusväärsete andmete põhjal kurssi sellega, milline on eeldatav riiklik huvi, ning arvestada seda kohalike huvide kõrval lisaargumentina nii kaevandamist kooskõlastades kui ka kooskõlastamisest keeldudes.“. Nimetatud viide varustuskindlusele on seega käsitletav kui lisaargument, ning ei ole taotlusega nõustumise või keeldumise põhiargument vaid lisateave.
3. Volikogu nõustub Keskkonnaameti koostatud eksperthinnangu lähteülesande seisukohtadega ning peab neid selles kontekstis piisavaks. Koostatav eksperthinnang peab andma ühese vastuse küsimusele, kas põhjavee taset alandamata on kaevandamine võimalik ja ohutu taotluses kirjeldatud kujul. Samas juhib volikogu taotleja tähelepanu asjaolule, et **eksperthinnangu koostamine iseenesest ei anna talle õiguspärast ootust, et taotlus kindlasti rahuldatakse.**
4. Põltsamaa Vallavolikogu peab vajalikuks täiendavalt analüüsida taotletava kaevanduse võimalikku mõju Ida-Eesti veemajanduskavas 2022-2027 seatud veekaitse eesmärkide saavutamisele. Veekogumite seisundite võimalik halvenemine peab olema välistatud. Tegevus peab vastama veeseaduse kohastele veemajanduskavadetele. Ordoviitsumi-Kambriumi Tartu põhjaveekogum Ida-Eesti vesikonnas (kood 05b§2019) on Ida-Eesti veemajanduskava 2022-2027 kohaselt staatuses „ohustatud“. Veeseadus § 85¹ kohaselt tuleb ka joogiveehaarde valgala või toiteala rakendada veeohutuse riskipõhist käsitlust.
5. Põltsamaa Vallavolikogu peab täiendavalt vajalikuks keskkonnanaloo taotluse menetlusse Transpordiameti kaasamist, sest oluliseks asjaoluks on Transpordiameti hinnang materjali väljaveoks kasutatavate riigiteede kandevõime osas, arvestades võimalike lisanduvate veosemahtudega. Samuti eeldab Põltsamaa Vallavolikogu vajalike meetmete kavandamist teede seisundi säilitamiseks või vajadusel taastamiseks. Hinnang ja meetmekava on vajalik järgmiste maanteedde osas:
 - 5.1. 15161 Vao-Päinurme-Sulustvere tee;
 - 5.2. 14162 Aidu-Kalana-Põltsamaa tee;
 - 5.3. 14170 Põltsamaa-Pajusi-Luige tee.

Otsus võetakse vastu eeltoodu ning maapõueseaduse § 49 lõike 6 alusel.

1. Põltsamaa Vallavolikogu nõustub Keskkonnaameti 15.10.2025 kirjas nr DM-120217-25 „Sopimetsa IV lubjakivikarjääri menetluses lisaandmete esitamise kooskõlastamine“ märgitud AS TREV-2 Grupp Sopimetsa IV lubjakivikarjääri keskkonnanaloo taotluse menetluse käigus täiendava eksperthinnangu lähteülesandega.

2. Täiendavalt selgitada ekspertiisi käigus välja taotletava tegevuse võimalik mõju Ida-Eesti veemajanduskava 2022-2027 seatud eesmärkide täitmisele.
3. Kaasata keskkonnaloa taotluse menetlusse menetlusosalisena Transpordiamet ja lisada AS TREV-2 Grupp keskkonnaloa taotlusele Transpordiameti seisukoht riigiteede kandevoime ja seisundi kohta taotluse kohaselt suurenevate veosemahtude tingimustes.
4. Keskkonnaametil teavitada Põltsamaa Vallavalitsust keskkonnaloa taotluse menetluse käigus toimuvatest asjakohastest etappidest.

Otsust on õigus vaidlustada 30 päeva jooksul, arvates päevast, millal vaiet esitama õigustatud isik otsusest teada sai või oleks pidanud teada saama, esitades vaide Põltsamaa Vallavolikogule haldusmenetluse seadusega vaidemenetlusele kehtestatud korras. Otsuse peale on kaebeõigusega isikul õigus esitada kaebus Tartu Halduskohtule halduskohtumenetluse seadustiku §-s 46 sätestatud tähtaegadel ja halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

(allkirjastatud digitaalselt)

Reet Alev

vallavolikogu esimees

Koostas: keskkonnaspetsialist Ain Valu

Kooskõlastas: majandusosakonna juhataja Jan Müür, jurist Eva Panksepp

Eelnõu esitaja: Põltsamaa Vallavalitsus

Ettekandja: keskkonnaspetsialist Ain Valu